

Statsministerens kontor
Utenriksdepartementet**Vår referanse:** 2026/66
Dato: 13.04.2026
Publikasjonsnr.: NIM-B-2026-008

BREV

Nordisk uttalelse i anledning den politiske erklæringen om migrasjon og Den europeiske menneskerettskonvensjon

De nordiske menneskerettighetsinstitusjonene oppfordrer våre respektive regjeringer til å sikre at den kommende politiske erklæringen om Den europeiske menneskerettskonvensjon og migrasjon tydelig verner om menneskerettighetene for alle. Samtidig understreker vi viktigheten av fortsatt å beskytte integriteten til systemet rundt Den europeiske menneskerettskonvensjon og Den europeiske menneskerettsdomstolen, som begge utgjør en grunnpilar for rettsstat og rettighetsvern, ikke minst i Norden. Som små og åpne samfunn har de nordiske landene en særskilt interesse av å opprettholde en sterk, regelbasert internasjonal orden.

Bakgrunnen for denne uttalelsen er at flere land har gitt uttrykk for, opprinnelig utenfor Europarådets ordinære strukturer, at den nåværende tolkningen av Den europeiske menneskerettskonvensjon vanskeliggjør en effektiv migrasjonskontroll for statene. Vi ønsker velkommen at diskusjonen nå føres innenfor Europarådets institusjonelle rammer. Det muliggjør en felles og rettighetsbasert håndtering av disse spørsmålene.

De nordiske institusjonene fremholder at det både er rimelig og nødvendig å ha en åpen, faktabasert og konstruktiv diskusjon om migrasjon og menneskerettigheter. Samtidig må eventuell uro omkring migrasjonsspørsmål kunne fremføres uten å undergrave systemet for beskyttelse av menneskerettigheter som finnes gjennom Den europeiske menneskerettskonvensjon. Gjennom Den europeiske menneskerettsdomstolen og konvensjonen har mennesker kunnet nyte økt sikkerhet og blitt behandlet mer rettferdig og likt, også i vanskelige tider. Dette systemet, som er et av Europas største suksessprosjekter siden andre verdenskrig, innebærer et uunnværlig vern for alle som befinner seg innenfor jurisdiksjonen til Europarådets medlemsstater.

Den europeiske menneskerettskonvensjons legitimitet bygger på dens universelle anvendelse. Prinsippet om likeverd er grunnleggende for menneskerettighetene: Rettigheter som kan fratras enkelte personer, er ikke lenger rettigheter for alle. Uthulingen av noens rettigheter utsetter oss alle for risiko; den signaliserer at disse felles normene ikke er garantert, og at hver enkelt av våre rettigheter kan bli trukket i tvil.

Konvensjonens legitimitet bygger på at den håndheves av uavhengige domstoler. Forsøk på å styre tolkningen av konvensjonen eller begrense dens rekkevidde medføre risiko for å påvirke hele systemets troverdighet. Et sterkt og konsekvent rettighetsvern er ikke et hinder for å håndtere migrasjon eller sikkerhetsspørsmål, men en forutsetning for langsiktige, bærekraftige og legitime løsninger. Vi understreker derfor viktigheten av at den politiske erklæringen ikke vil bli brukt til å påvirke Den europeiske menneskerettsdomstolens uavhengighet. Det samme gjelder nasjonale domstoler, som må kunne anvende konvensjonen selvstendig i tråd med Den europeiske menneskerettsdomstolens praksis, uten ekstern påvirkning.

Domstolen har i sin tolkning av konvensjonen alltid tilpasset seg for å håndtere nye utfordringer og for å balansere vernet av individets rettigheter opp mot allmenne interesser. Men tiltak som iverksettes for å møte nye utfordringer, også i spørsmål som gjelder sikkerhet, grensekontroll og migrasjonshåndtering, må gjennomføres av medlemsstatene med full og likeverdig respekt for migranternes og flyktningers rettigheter etter konvensjonen. En menneskerettsbasert tilnærming er et viktig middel for å styrke sikkerheten, ettersom vern av sikkerheten forutsetter respekt for menneskerettighetene.

For Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island er menneskerettigheter, folkeretten og internasjonale institusjoner ikke abstrakte idealer, men konkrete sikkerhetspolitiske garantier. Det er de som gir vår stemme tyngde, særlig når vi møter langt større aktører. En nordisk region uten en sterk internasjonal rettsorden ville være en mer sårbar region. Når erklæringen vedtas, bør medlemsstatene tydelig bekrefte sin støtte til Den europeiske menneskerettskonvensjon og Den europeiske menneskerettsdomstolen, og dermed også til de grunnleggende prinsippene som lenge har preget rettsstaten i Europa og Norden.

En tilsvarende uttalelse er sendt til alle de nordiske regjeringene fra deres respektive nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner: Norges institusjon for menneskerettigheter (Norge), Institutet för mänskliga rättigheter (Sverige), Mannréttindastofnun Íslands (Island), Institut for Menneskerettigheder (Danmark) og Ihmisoikeuskeskus (Finland).

Vennlig hilsen

For Norges institusjon for menneskerettigheter

Kai Spurkland

Direktør

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.